

5.2 Wie is er werkloos?

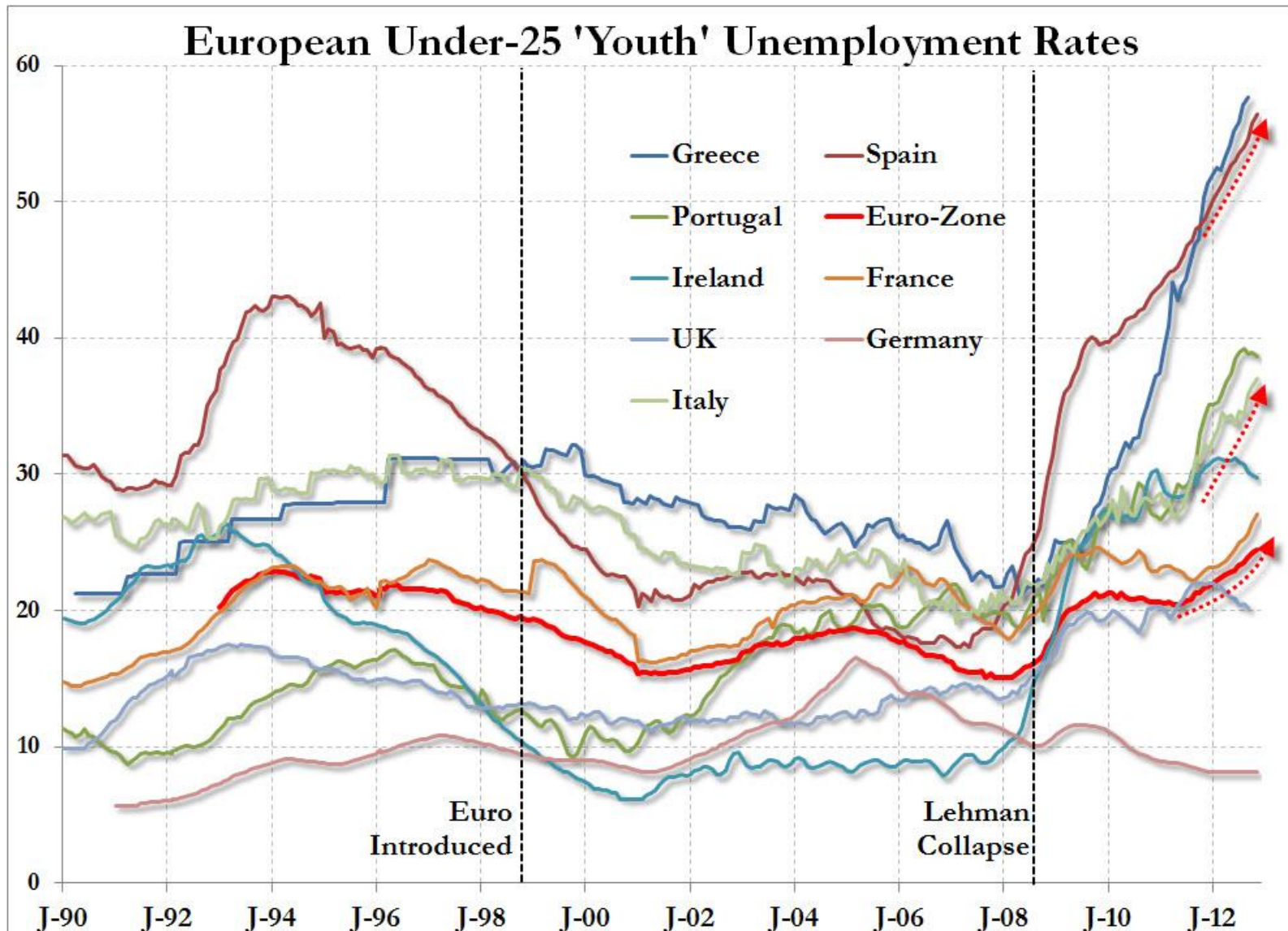
Volgens het CBS behoren mensen tot de werkloze beroepsbevolking als ze een leeftijd hebben van 15 tot en met 64 jaar, minder dan 12 uur werken, actief op zoek zijn naar betaald werk voor 12 uur of meer en direct beschikbaar zijn. Het CBS bepaalt dit aantal personen via een steekproef.

Bij het UWV is een niet-werkende werkzoekende iemand die bij het UWV staat ingeschreven als werkzoekende, geen werk heeft of minder dan 12 uur per week werkt.

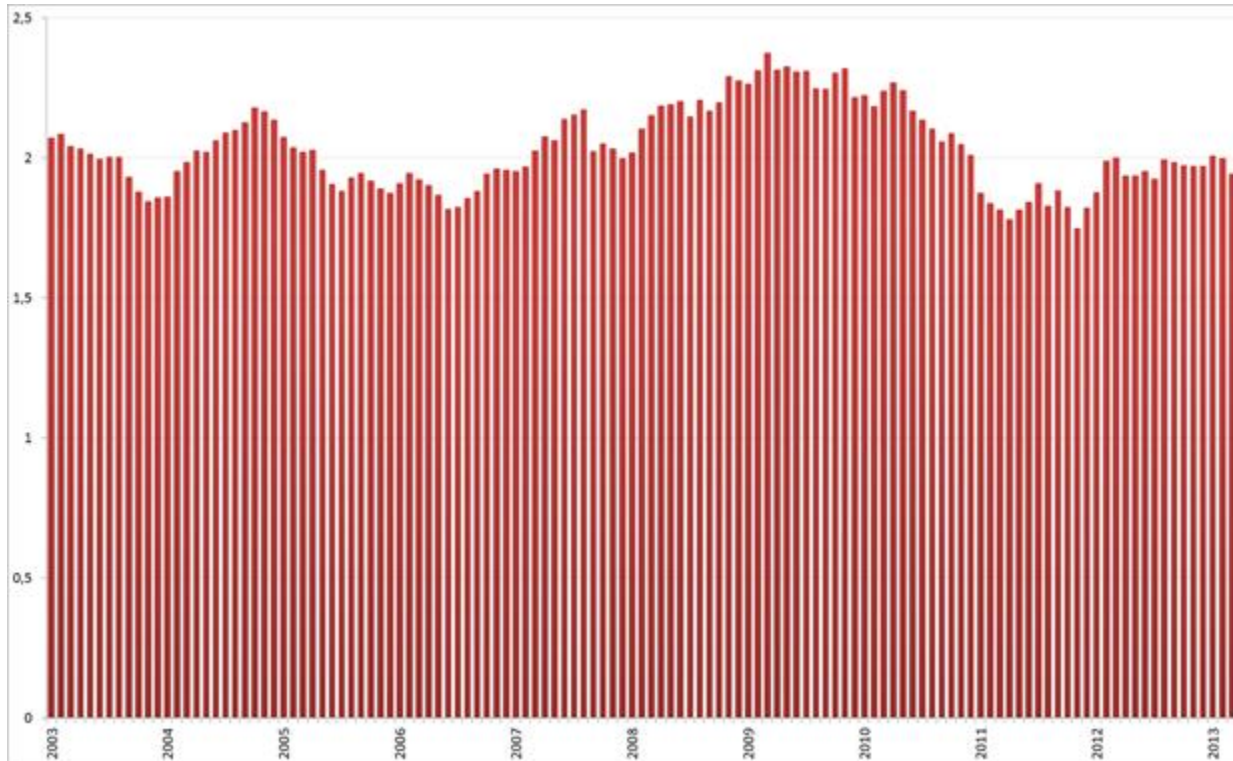
Als je werkloos bent heb je recht op een uitkering die 70% van het laatst verdiende loon bedraagt. De duur hangt af van het aantal jaren dat je gewerkt hebt. De maximale duur is nu drie jaar en wordt in de toekomst teruggebracht naar twee jaar.

Het werkeloosheidscijfer is een **voorraadgrootheid**. Als de samenstelling van de werkloze beroepsbevolking snel verandert is er een dynamische arbeidsmarkt.

5.2 Wie is er werkloos?

5.2 Wie is er werkloos?

Dit plaatje geeft de verhouding weer tussen de jeugdwerkloosheid en de gewone werkloosheid. Gemiddeld is de jeugdwerkloosheid twee keer zo hoog als de gewone werkloosheid in Nederland.

5.3 Stroom en duur

Het werkloosheidscijfer is een momentopname (**voorraadgrootheid**).
Met behulp van **stroomgrootheden** wordt duidelijk hoe lang iemand werkloos is.

Als bij een werkloosheid van 500.000 mensen er maandelijks 250.000 bijkomen en 250.000 uitstromen duurt het gemiddeld twee maanden voordat iemand die werkloos wordt weer een baan vindt.

Hoe vlotter de doorstroming van werkloosheid naar werk is en omgekeerd, des te groter is de mobiliteit op de arbeidsmarkt.

5.4 Soorten werkloosheid

Natuurlijke werkloosheid = Werkloosheid, die niet toe te schrijven is aan een slechtere economische situatie.

A) Frictiewerkloosheid = werkloosheid gedurende het zoeken naar een baan. Iemand die werk zoekt, heeft meestal enige tijd nodig om een baan te vinden. (zoeken vacatures, brieven schrijven, sollicitatieprocedure doorlopen). De werkgever heeft tijd nodig om de juiste persoon te vinden. Frictiewerkloosheid bestaat altijd.

B) Structurele werkloosheid = werkloosheid die ontstaat door veranderingen in de economie (vervangen arbeid door kapitaal, productie naar ander land verplaatsen, slechtere concurrentiepositie bedrijf)

Structurele werkloosheid kan ontstaan als een werknemer meer loon wil ontvangen dan een werkgever kan betalen. Dit kan doordat te lonen te hoog liggen door overheidsingrijpen (minimumloon) of cao-onderhandelingen.

5.4 Soorten werkloosheid

Van invloed op de werkloosheid is de **arbeidsmobiliteit** van werknemers. In welke mate is een werknemer bereid om van beroep, werkgever of regio te veranderen. De arbeidsmobiliteit hangt vaak af van de hoogte van uitkeringen, de toegankelijkheid van omscholingen, de ontslagregelingen en het loon van een nieuwe baan.

Het verminderen van de natuurlijke werkloosheid kan door:

- Goede bemiddelen van mensen naar een (nieuwe) baan (**arbeidsbemiddeling**);
- Loonsubsidies waardoor het aantrekkelijk is om werklozen in dienst te nemen;
- Aanbieden of verplichten van scholing aan mensen om de kans op werk te vergroten.

Conjuncturele werkloosheid = werkloosheid die ontstaat doordat de bestedingen dalen en daardoor de productie afneemt.

5.4 Soorten werkloosheid

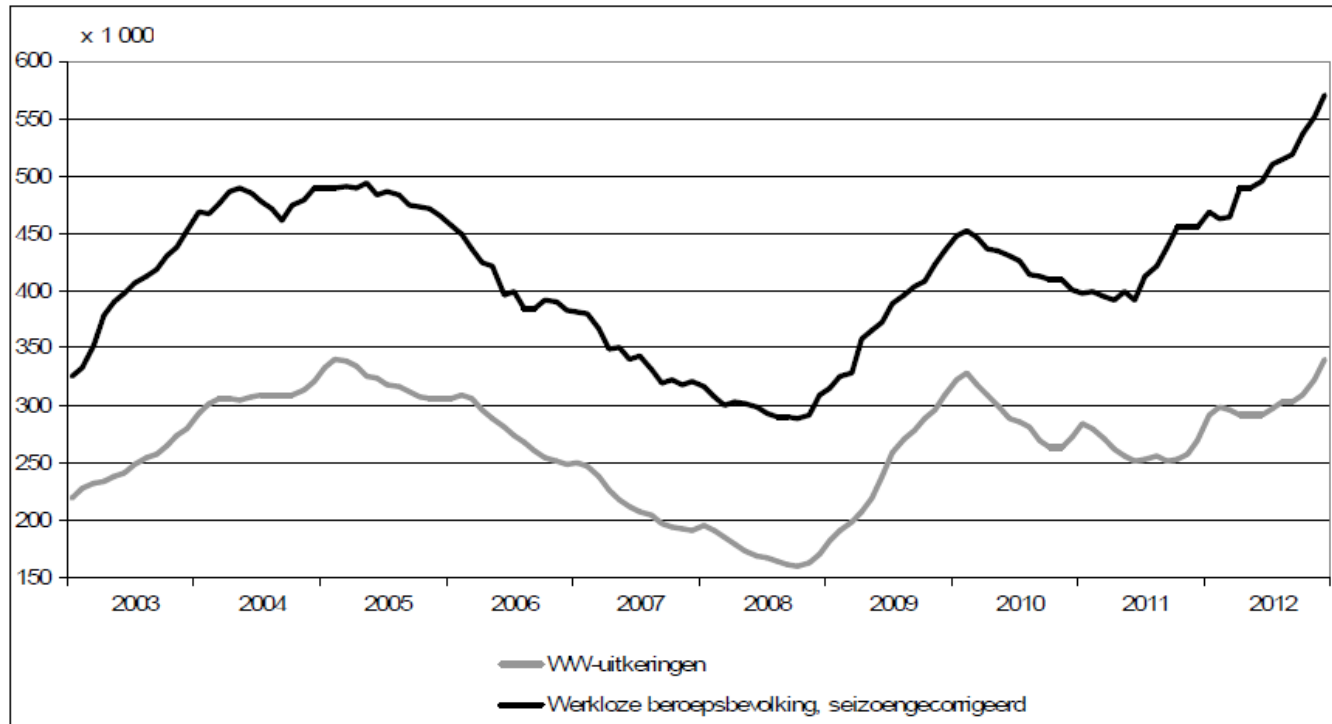
In een neergaande **conjunctuur** (**laagconjunctuur**) nemen afzet en productie af. Bedrijven ontslaan personeel en de werkloosheid loopt op. De vraag naar arbeid daalt en de **bezettingsgraad** van de **productiecapaciteit** neemt af. De feitelijke productie wordt een kleiner percentage van de maximaal haalbare productie.

Door het verlagen van de belastingen of het verhogen van de overheidsbestedingen kan de productie gestimuleerd worden. Bij lagere belastingen krijgen consumenten meer koopkracht en zal er meer gekocht worden. Samen met hogere overheidsbestedingen stimuleert dit de productie waardoor de werkgelegenheid weer gaat stijgen.

In een opgaande conjunctuur (**hoogconjunctuur**) nemen afzet en productie toe. Bedrijven hebben meer personeel nodig. De vraag naar arbeid stijgt. Meer mensen gaan werken (en dus meer verdienen). Hierdoor nemen de bestedingen nog verder toe. De bezettingsgraad van de productiecapaciteit gaat stijgen.

5.4 Conjunctuurbeleid

Grafiek 1: Werkloze beroepsbevolking (seizoengecorrigeerd) en WW-uitkeringen

Bron: CBS, UWV

De schommelingen in het aantal werklozen geven aan dat periodes van laag- en hoogconjunctuur elkaar afwisselen.

5.4 Conjunctuurbeleid

In een periode van laagconjunctuur stijgt de werkloosheid en is de arbeidsmarkt ruim.
In een periode van hoogconjunctuur daalt de werkloosheid en is de arbeidsmarkt krap.

- Hoogconjunctuur
- > krappe arbeidsmarkt/toenemende afzet en productie
 - > bedrijven hebben meer personeel nodig
 - > vraag naar arbeid stijgt
 - > vacatures nemen toe bij lage werkloosheid
 - > Bezettingsgraad productiecapaciteit neemt toe
 - > Bij volledige bezetting productiecapaciteit stijgen de prijzen
 - > Werknemers willen compensatie voor hogere prijzen
 - > Loonkosten bedrijven nemen toe
 - > Hogere lonen zorgen voor hogere kosten en hogere prijzen van producten
 - > hogere prijzen van producten leiden er toe dat werknemers compensatie voor hogere prijzen willen.

Prijzen en lonen jagen elkaar nu op in een **loon-prijsspiraal**.
(Door **loonstarheid** of **loonrigiditeit** passen de lonen zich niet meteen aan.)

5.4 Conjunctuurbeleid

De overheid kan proberen om de conjunctuur af te zwakken.

Bij hoogconjunctuur voert de overheid een beleid om bestedingen door consumenten en producenten af te remmen en de eigen uitgaven te beperken. Op deze manier probeert de overheid oververhitting van de economie te voorkomen.

Bij hoogconjunctuur zal de centrale bank de rentestand verhogen. Lenen van geld door gezinnen en bedrijven wordt duurder en dit remt de bestedingen.

Bij laagconjunctuur voert de overheid een beleid om bestedingen door consumenten en producenten juist te stimuleren. De overheid verlaagt de belastingen en vergroot de eigen uitgaven.

Bij laagconjunctuur zal de centrale bank de rentestand verlagen. Lenen van geld door gezinnen en bedrijven wordt goedkoper en dit stimuleert de bestedingen.

Dit heet een anti-cyclisch beleid. De overheid werkt tegen de conjunctuur in.